och ritningar åt varandra. Vore det icke för de olika handstilarnas skull, kunde man ibland svårligen avgöra, vem som utfört arbetet.

När dessa med resultaten av några månaders studiearbete hos vårt lands främsta snille på mekanikens område fyllda skissböcker nu efter 210 år åter förenats, utgöra de tvenne särdeles förnämliga dokument i Tekniska Museets samlingar. Deras teknisk-historiska värde är betydande, och deras personhistoriska värde ej mindre, förenade som de äro med de under 1700-talet och långt därefter i vårt lands historia högt skattade namnen Christopher Polhem, Carl Johan Cronstedt och Augustin Ehrensvärd.

Torsten Althin.

En elteknisk kuriositet.

Benjamin Franklins i föregående årgång av Dædalus under titeln Eltekniska data omnämnda arbete »Experiments and observations on electricity made at Philadelphia» utgör en i bokform utgiven samling av brev, som han under en följd av år med början 1747 skrev till en vän i London, mr. Peter Collinson, F. R. S.

De första årens korrespondens, som var av helt privat natur och ej avsedd att publiceras, omfattar Franklins och hans assistenters i detalj återgivna försök och iakttagelser med den kort förut uppfunna Leydnerflaskan, »Mr. Musschenbroeks wonderful bottle». Intresset synes särskilt hava rört sig om uppgiften att söka finna platsen, där elektriciteten, »the electric fire» höll sig dold, i själva glaset eller i flaskans yttre eller inre beläggningar.

Att den framstående naturforskaren och ryktbare politikern och diplomaten även var i besittning av en god portion humor därom vittnar nedanstående brev, som han den 29. april 1749 skrev till Mr. Collinson, vilket brev här återges i översättning.

»Det är ytterligare ett experiment, som förvånar oss och som ej blivit fullt klarlagt, nämligen följande.» Så redogör han utförligt för experimentet med en liten på ett glasunderlag placerad järnkula och en annan däröver i ett silkessnöre upphängd kula av fuktad kork jämte två leydnerflaskor med motsatta poluttag, som han omväxlande sätter i förbindelse med järnkulan och sålunda erhåller den ena gången ett utslag och den andra gången en attraktion. Resultatet sammanfattar han sålunda: »Kroppar med mindre än normal mängd elektricitet stöta bort varandra lika väl som de, vilka ha mera än normal». Därefter fortsätter Franklin:

»Då vi äro en smula besvikna över att hittills ej ha lyckats åstadkomma något nyttigt för mänskligheten och då den varma årstid, som nu kommer, gör elektriska experiment mindre angenäma, ha vi tänkt avsluta denna termin med ett litet skämt under en utflykt till sluttningarna ned mot Skuylkill.[1]) Därvid skall

[1]) Den flod, som omfattar Philadelphia på ena sidan liksom Delaware gör på den andra; båda äro prydda med borgarnas sommarställen och de förnämliga bostäder, som tillhöra spetsarna i denna koloni.

en spritlåga tändas genom en elektrisk gnista, sänd från den ena stranden till den andra genom floden utan någon annan ledare än vattnet, ett experiment, som vi för någon tid sedan utförde till mångas förvåning. Till middagen skall en kalkon avlivas genom en elektrisk stöt och stekas på ett elektriskt spett framför en eld, tänd av en laddflaska och alla Englands, Hollands, Frankrikes och Tysklands ryktbara elektroteknicis välgång skall drickas i elektrifierade pokaler[2]) under salut från ett elektriskt (leydner)-batteri.»

---

[2]) En elektrifierad pokal är ett litet tunt dricksglas, nästan fyllt med vin och laddat som en leydnerflaska. Fört till läpparna ger det en stöt, om vederbörande är omsorgsfullt rakad och ej andas på drycken.

Harald Håkanson.